

L'eina de l'antibloqueig

ANTONI CLAPÉS

S Charles Hac Mor (Lleida, 1940) és autor d'una setantena de textos, aplegats en llibres i edicions diverses. Textos que simbolitzen el cercador incansable d'un *nosequè amb sense aturador* que podríem sintetitzar en una actitud antifilosòfica entesa no pas d'endevinació ans d'esbandida, o en el paraparèmic ús d'una no-metodologia que inclou l'impromptu dadaïsta i l'esclat nihilista. Habitant permanentment en la contradicció –mirar de pensar A i A, a la vegada: el “*moi c'est la contradiction!*” derridià– Hac Mor representa del tot l'agnosticisme artístic, l'*anartista* –en feliç mot de Duchamp.

A l'empara d'un provocador títol, *La revolució com a origen de l'escriptura de Carles Hac Mor i l'escriptura de Carles Hac Mor com a origen de la revolució*, el professor Jordi Marrugat (Sabadell, 1978) ha donat a impremta el primer assaig de tipus acadèmic que s'escriu sobre el prolífic escriptor ponentí. Fins ara, prop de mig miler d'articles publicats en indrets diversos havien parlat –gairebé sempre en termes laudatoris– de les escriptures hacmorianes; tots, però, provenien de firmes paraavantguardistes o que, com a mínim, participaven de l'aquellarre intel·lectual i vital que Hac Mor ha propiciat i provocat al llarg dels darrers quaranta anys, des de l'època de l'art conceptual. Ara, aquest estudi rigorós, metòdic, impecablement lluminós, provinent del camp universitari, analitza i sintetitza què ha estat i què significa aquesta figura literària –ella mateixa paraparèmica–. Aquest sol fet bastaria per ser motiu de festa, tant dels lectors d'Hac Mor com dels seus

detractors més sanguinis. El treball de Marrugat intenta posar ordre a aquesta obra inclassificable tot esquarterant-la i situant, peça a peça i tot el conjunt, en el context de la postmodernitat. A partir d'aquest llibre ningú ja no podrà obviar l'obra d'Hac Mor dient que es tracta d'una poesia sense sentit, una poca-soltada. Qui hi guanya, doncs, és la literatura. Guanya un clàssic, això sí –i com sempre–, a costa de perdre un *outsider*.

Què ha dut Marrugat a estudiar Hac Mor? Recordem que ell és doctor en estudis hispànics per la Universitat de Sheffield i membre del Grup d'Estudis de Literatura Catalana de la UAB. Recentment ha publicat *Marià Manent i la traducció i El saltamartí de Joan Brossa: les mil cares del poeta* (tots dos al 2009), a part de nombrosos articles en revistes especialitzades (*Els Marges, Llengua i Literatura, Estudis Romànics*, etcètera). Una biografia que, a priori, semblaria catapultar-lo més aviat cap a les tranquilles aigües de la investigació universitària que no pas vers el procel·lós oceà de l'arena crítica compromesa. Perquè, en efecte, Marrugat no ha estalviat pas, fins ara, dards emmetzinats envers tantes opinions i actituds retrògrades que poblen el sistema literari català: des de la crítica que “en lloc d'intentar comentar el text literari [...] es converteix en un discurs del crític sobre les pròpies filies, fòbies i experiències vitals” fins a la *soi-disant* poesia de l'experiència que consisteix a voler “fer creure que la poesia ha de ser l'explicació en ratlles curtes de la vida d'un autor encegat pel plaer del propi onanisme”. Interessadament, Marrugat ha mirat de

fer “la contra a l'excessiva difusió editorial i crítica d'una certa mena de poesia que [...] pretén imposar-nos la pròpia idea de vida, ésser humà i poesia. La creu l'única veritable. [...] Mentre que l'obra d'Hac Mor és, precisament i entre moltes altres coses, un al·legat contra qualsevol tipus d'imposició ideològica”. I recolza les seves afirmacions sobre la poesia *de sentit immediat* citant Adorno: “Aquesta teoria (del sentit immediat) vol que l'art parli de forma immediata a l'home, com si en un món de mediacions universals fos possible realitzar allò immediat de forma immediata”. És contra aquesta fossilització que ha escrit Marrugat, i se serveix d'Hac Mor per carregar la seva dialèctica.

Finalment voldria esmentar alguns aspectes de l'edició, impecable, que Arola ha fet. Des del format del llibre (que sembla un catàleg d'artista) a l'ordenació de les notes (al marge del text, però a la mateixa pàgina) i a la claredat tipogràfica. La coberta reproduceix una obra de David Ymberton, on veiem unes ales que transporten una mesura de pesar –metàfora de la paradoxa però també de la lleugeresa, de la no solidificació: pura al·legoria de la l'actitud hacmoriana–. Un encert.

Un llibre de lectura apassionant, amena i plaent –com si d'una novel·la es tractés–, on l'autor s'amaga rere l'escriptor. L'un i l'altre en el camí entusiasmat vers la revolució moral. L'eina de l'antibloqueig.*

**Il·lustració:
Guillem Cifré**

Rescatem David Sanahuja

D. SAM ABRAMS

Em van convidar a participar en el darrer acte del semestre de l'Aula de Poesia de Barcelona, a la Biblioteca Mercè Rodoreda. L'acte es deia *David Sanahuja, una llarga absència*, referint-se, evidentment, a la doble absència del gran poeta, l'absència física perquè el poeta va morir el 1990, amb 75 anys, i l'absència literària perquè fa massa anys que la seva esplèndida obra poètica està relegada a l'oblit.

L'auditori estava ple a vessar, amb lectors i oïdors de poesia de tota casta, dels més exigents als més entusiastes incondicionals, dels més grans al més joves... El format de l'acte no podia ser més modest: Jordi Virallonga va presentar l'acte, Eduard Sanahuja (fill del po-

eta i poeta de pes ell mateix) i servidor de vostès es van encarregar de glossar i explicar la figura humana i literària del poeta. I després, els tres membres de la taula ens vam dedicar a llegir poemes diversos i dispersos dels cinc llibres de l'autor.

Francament, l'acte va ser absolutament memorable. Les explicacions d'Eduard Sanahuja, rigoroses, justes, carregades d'emoció, sense arribar a ser sentimental en cap moment. Els poemes de Sanahuja sènior, que jo només havia sentit en la lectura privada i silenciosa, sonaven de primera. La lectura permetia copsar l'equilibri perfecte entre fons i forma a cada poema. Es va crear un ambient d'altíssima receptivitat entre el públic. Al final, l'Eduard va haver de tallar la sessió perquè es feia

massa tard. El públic s'hauria quedat una bona estona més.

David Sanahuja (1915-1990)

era un excel·lent poeta. Era advocat de professió i poeta de vocació. Pertanyia a la famosa *generació sacrificada*, al costat de Bartomeu Roselló-Pòrcel i molts altres. Va publicar, més ben dit, va autopublicar quatre llibres en vida, entre el 1946 i el 1976. I va deixar un poemari inèdit de poemes dels darrers anys. Sempre va tenir valedors de primera línia, com ara Salvador Espriu, Tomàs Garcés i Joan Teixidor.

Era impossible enganyar Espriu, Garcés o Teixidor com a lectors. És impossible prendre el pèl a un públic com el que hi havia l'altre dia a la Mercè Rodoreda. I aleshores ens

podem preguntar com és que l'obra de David Sanahuja no circula en aquests moments. Perquè és una víctima més de la inoperància de l'acadèmia catalana, de la ineficàcia de la crítica, d'un cànon literari tancat i fossilitzat que fa més de trenta anys que no es renova, d'unes institucions que s'inhibeixen davant l'actualitat cultural, d'uns editors que no assumeixen gens la seva responsabilitat de cara a la reactualització de la tradició moderna, d'uns lectors massa dòcils que no busquen canals d'expressió per pressionar a favor de la bona literatura.

Hauríem de portar la contrària i rescatar David Sanahuja, i qui diu David Sanahuja diu molts més darrere d'ell. Tristament representa una regla general.*